

ZADARSKI ARHEOLOG MATE PARICA VODITELJ JE ISTRAŽIVANJA NA OTOKU KORČULI O KOJEMU PIŠU I BROJNI SVJETSKI MEDIJI

Našli smo potopljeno naselje ispod mora koje je podignuto oko 4500. godine prije Krista

Nakon zarona, arheolog Parica otkrio je suhozidnu konstrukciju koja okružuje lokalitet. Konstrukcije kamenih suhozida vrlo su vješto podignute. Danas su ostaci naselja potopljeni i nalaze se na četiri do pet metara ispod razine mora. Nalazište pripada hvarskoj kulturi i kasnog neolitika

Nalazi su uobičajeni za takva nalazišta: dugi kreneni noževi, oslikana keramika, životinjske kosti...

piše Ivica Radoš

Često pregledavamo anomalije na satelitskim snimkama, ponekad provjeravamo sumnjive strukture koje mogu biti geološke formacije, ali ponekad, kao i u ovom slučaju, radi se o ostacima ljudskih aktivnosti, kaže doc. dr. sc. Mate Parica, predavač na Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru, ujedno i voditelj zanimljivog podmorskog arheološkog istraživanja koje se provodi na potopljenom neolitičkom naselju Soline na otoku Korčuli.

Parica je otkrio naselje koje je bilo smješteno na umjetno proširenom otočiću s poligonalnom obalom. Danas su ostaci naselja potopljeni i nalaze se na četiri do pet metara ispod razine mora. Nalazište pripada hvarskoj kulturi kasnog neolitika, okvirno ga se može datirati oko 4500. godine prije Krista.

Nakon zarona, arheolog Parica otkrio je suhozidnu konstrukciju koja okružuje lokalitet.

Uz to, vidljivi su tragovi brojnih suhozida koji pokazuju smjer širenja umjetno stvorene obale.

Pokraj dobro očuvanih suhozida pronađen je bogat arheološki materijal, ukrašena keramika, koštane alatke, dugi kreneni noževi, sječiva, a svi pronađeni nalazi pripadaju ili se mogu pripisati razdoblju klasične hvarske kulture.

„Pronađeno naselje je značajno jer na prostoru ovoga dijela Jadrana nema poznatih većih naselja na otvorenom iz razdoblja neolitika. Neolitički nalazi uglavnom su spiljskoga podrijetla. Naselje je specifično po bogatim ostacima kamene suhozidne arhitekture koja je rijetka pojava u neolitiku na Jadranu, i po tome jer se radi o naselju na otvorenom, izvan konteksta spiljskih objekata”, pojašnjava Parica.

Pet metara ispod mora

Konstrukcije kamenih suhozida, objašnjava, vrlo su vješto podignute pri formiranju i proširenju obale. Stvarni razlog gradnje takvog objekta u neolitiku zasad se ne zna.

„Možda se radi o izdvojenom slučaju, međutim, moguće je i da ih ima još, ali podizanje morske razine moglo je dobro sakriti tragove sličnih naselja”, mišljenja je arheolog Parica.

„Prije neolitika ljudi su se više kretali jer su bili ovisni najviše o lovnim životinjama i skupljanju šumskih plodova, neolitik donosi novi način života, uzgoj stoke i poljoprivredu. Upravo zbog navedenog stvaraju se trajnija naselja na određenom području. Nalazi su uobičajeni za takva nalazišta: dugi kreneni noževi, oslikana keramika, životinjske kosti, i vrlo zanimljivo, jako puno ostataka razbijenih bajama koji su se očuvali upravo zbog podizanja morske razine. Istraživani dio nalazi se oko 4,5

metara ispod današnje morske razine”.

I voditelji lokalne arheološke zbirke u Gradskom muzeju grada Korčule smatraju da je lokacija naselja vrlo neobična. Dosad, naime, nije bilo otkrića neolitičkog naselja sagrađenog na otočiću koje je povezano s kopnom uskim nasutim pojasom.

No, kako se očuvalo takvo nalazište?

- Za razliku od većine dijelova Mediterana, očuvanju arheološkog lokaliteta pomoglo je nepostojanje velikih valova, mnogi otoci na istočnoj jadranskoj obali štite lokalitete od prirodnog uništenja, objašnjava doc. dr. sc. Mate Parica.

Svjetska senzacija

Svjetske novinske agencije i najvažniji svjetski portali prenijeli su rezultate istraživanja arheologa Mate Parice.

„Moram priznati da me sve to malo iznenadilo, javili su mi se rođaci iz Argentine koji su tamo vidjeli vijesti o nalazu”, kaže Mate Parica.

Osim njega, u istraživačkom timu su i dr. sc. Domagoj Perkić (Dubrovački muzeji), Vinka Milišić, Eduard Visković (Kantharos - Hvar) i Marta Kalebota (Gradski muzej Korčula). Ronilačku logističku potporu pruža im Dalibor Čosović iz Lumbarde.

Kad su u pitanju istraživanja podvodnih arheologa, uglavnom se istražuju antička nalazišta, manje srednjovjekovna i novovjekovna, a prapovijesna znatno manje. Parica to sada pokušava promijeniti.

Njegova istraživanja su novi poticaj podvodnoj arheologiji koja je u Hrvatskoj i inače jaka.

Radi se jako puno, samo u Zadru su tri jake institucije, Sveučilište u Zadru, Arheološki muzej te Međunarodni centar za podvodnu arheologiju. Treba spomenuti i arheologe Hrvatskog restauratorskog zavoda iz Zagreba, Arheološki muzej u Pullu, Muzej grada Kaštela i Umjetničku akademiju u Splitu.

Doc. dr. sc. Mate Parica rođen je 1980. u Zadru gdje je završio osnovnu i srednju školu. Diplomirao je arheologiju i povijest na Sveučilištu u Zadru s temom Grubo brodsko posude iz antičke luke u Pakoštanima.

Od hidroarheoloških lokaliteta na kojima je radio valja istaknuti: Pakoštane – luka, kasnoantički brod, Pakoštane – solana, Resnik – helenistička luka, Resnik – zaštitna istraživanja, Jablanac – pristanište, Vranjic, Trogir – Kopilice, Kaštel Sućurac – Trstenik, Caska, Novalja – Luka, Silba – Pocukmarak.

Od lokaliteta na kopnu valja istaknuti: Podvršje – Glavčine, Stari-grad, Dračevac – Crno vrilo, Nadin – tumul, Sv. Nikola, Cvijina gradina, Rodaljice, Jazine – Lignum, Crkvina – Pakoštane i dr. Od listopada 2007. zaposlen je kao znanstveni novak na projektu prof. dr. sc. Zdenka Brusića „Istraživanje liburnskih i antičkih luka na prostoru sjeverne Dalmacije”. ■